

B A J A

vegyes tartalmú hetiközlöny.

Megjelen minden vasárnap.

Belföldesítési árak:

Egyes évre	6 frt.	—	kr.
Hál évre	3	—	50
Negyed évre	1	—	50
Négyhónalanké egy évre	4	—	—
Egyes szám ára	10	—	—

Hirdetési díjak:

Háromhónalanké egy sor	8	kr.
Nyitáshoz soroként	15	—
Hágyag minden behatárolás	30	—

Szerkesztői iroda.

hova a lap szellemi részét illető közlemények intézendők:
Vadász-utca Hülsmann-féle ház.
 Levegőnk csak berendezés tárgyát illeti, a Kéziratok nem adhatók vissza.

Kiadóhivatal:

Az előfizetői pénzek és a hirdetések a kiadóhivatalra — Széna y L a j o s könyvnyomdája — küldendők le (Budaörs, Schelmer-féle ház).

Kisdednevelésünk érdekében.

A kisdednevelés felszázados múltja meggyőzően bizonyítja, hogy az intézmény egy kulturális, mint humanitárius, valamint magyar nemzetiségű szempontból is életképes, s mint ilyen megérdemli a társadalom — különösen pedig a nevelő világ — hathatós támogatását. Ezt látszik igazolni a kisdedóvodák széleskörű terjedése, Hontmegyeiek azon meghozott határozata, mely szerint minden községben óvodák felállítását rendeli el, — Tolnamegyének törekvése hasonló intézkedések megtételére, — a képviselőház nagy többségének az intézmény iránt tanúsított élelnek rokonszempje — a magas kormány támogatása — a közoktatásiügyi bizottságának az óvodák törvény újjainak rendezését kifejező határozata és végül a magyarországi népitanítók az évi országgyűlésnek tanúsított magatartása, mely a népoktatási törvény módosítását közé kívánta fölvenni az óvodákat is és az iránt óhajánkat határozati javaslatában kifejezték is adott.

Az intézmény felszázados múltja fényesen igazolván a hozzá köztelt reményeket, melyek szerint az intézmény behozatala folytán néhány százezer gyermek nyer évente biztos felgyógyulást, kellemes szórakozást, melynek elsije megővője őket minden esetű testi veszedelemektől — másika az unalomból eredhető erkölcsi romlásnak az elcsúszást, de sőt azokat egy bizonyos — a testi és lelki fejlesztésére is irányzott foglalkozási rend behozatala által tisztánrálváln, igazolván talánhára kiki, ha az intézmény általános terjesztésére az illető körök minden lehetőt ekkövetnek.

Ma már megcélolhatlan tényünk áll előttrünk, hogy a kisdedvas legeség, csupa órára szorított előja kiterjesztett a nevelés bizonyos elemi

fokára is. Tény, hogy óvodáink ma már nem csupán azért, hogy a munkás szülőket kezes a gyermekek gondozása alól felszabadítsa — a társadalom jóléte előmozdító munkája és ipar részére értékesítés, hanem kibővített hatáskörrel bírván, feladatukat lépezi a hazában élő idegen ajakuló gyermekek észrevételre a magyar nyelv birtokába vezetni, ez által részben nemzetünk szimot gyarapít, részben pedig az elemi iskola feladatát megkönnyíti.

De a kisdednevelés még ennél is tovább menve, a népoktatásnak más tekintetben is tesz hasznos szolgálásokat: így a gyermekek bizalomra ébredési, rendet szoktatja, beszédszereit javítja, szívét, lelkét, erkölcsét formozza, kedélytársalgás — számítottatás által ismeretét bővíti, értelmi és emlékezési tehetőségét gyakorolja, kézügyi foglalkozásai által érzékét, tagjait ügyesíti, a rend- és tornagyakorlatok által testét erősíti, neml munkagyakorlatát, mint vasszerelőkerás, — türelmét a rajzolás által irás legelső eleméibe vezet.

Ily körülmények között nagyon kívánatos a kisdednevelés általánosítása, úgy mint az Franciaországban s Amerikában tervezve van, s mint azt nálunk is általában óhajítjuk, hogy minden elemi iskola szervezőkövetésében álljon egyen egy köllőleg felszerelt kisdedóvodával.

De ennek keresztülvétele a politikai zavarok s finanszírozási bajok miatt, minden a népoktatási törvénynek is számos pontját látjuk paragon heverni, nem könnyű dolog, ezt belátjuk magunk is, de belátjuk azt is, hogy az arra hivatalos erők ösztönzöttsége mellett legalább társadalmi uton megis lehetünk valamit, mi a kitűzött célhoz megis csak közelebb fog vezetni.

A kisdednevelés országos egylete idli közgyűlésének határozata alapján minden lehetőt el fog követni ez irányban, s első sorban a. t., tan-

felügyelői arakhoz, iskolaszékekhez népitanítógyuletekekhez s magukhoz a népedvelő urakhoz fordul támogatására, őket kérvén fel arra, hogy saját körükben az ügyet ismeretlont, ennek barátkoztatás szerezni — s a körülmények szerint ily intézkedések felállítására iránt mozgalmakat megindítani sziveskedjenek.

A népedvelő uraknak jut a szép feladat, az intézmény idős voltáról a közönséget meggyőzni, a tanfelügyelő uraknak, iskolaszékeknek, ily intézkedések felállítására buzdítani, s a sajátunk azok ez érdemben törekvéseit minden kitelhető módon támogatni.

Népedvelőknek ebbeli törekvéseit még saját anyagi jólétük is kívánatosnak teszi, mert az óvodák és falusi menhelyek felállítására által megakadályozható számtalan tűzveszedelem az óvodagyulásokkal is megkímél, s ha, a mit mi is óhajunk, a falusi óvodák s menhelyek kérdése ügy önlakit meg, hogy ezek vezetése a népitanítókat nejei vagy leánykájára bízzák nem szerződésileg áztisztított javadalomért, be kell látni, hogy ez intézkedések felállítására nemesek a községeknek, de maguknak a népitanítóknak is hasznára van.

A kisdednevelés országos egylete felkéri a népitanító-egyleteket: — sziveskedjenek e tárgyát gyűléseiken tanácskozás alá venni, kivételről módokat keresni; az egész ügyet az iskolaszékek figyelemében ajánlani; s egytelünk titkárát, (Kobány Mihály Budapest, Mária-utca 30. sz.) ki a netáni kérdésekre kimerítő felvilágosítást szolgál, estről-estre értesíteni.

Felkérjük a t. tanfelügyelő urakat és iskolaszékek, hogy Piacy Bertalan honatmegei — s Varsady Lajos tonamegei tanfelügyelő urak követeire méltó példája után a közönségeket s városokat kisdedóvodák állítására buzdítani méltóztassanak.

S felkérjük a vidéki sajtót az ügy támoga-

A »Baja« tárcája.

Szilyveszter estén.

Zombor, 1879. január 12-én.

Az ó estendőből szerencsésen kitáncoltunk és az új estendőbe belételezünk. Ez nem képtav szokás, hanem valóság. A dalárdia által rendezett s tánczest összekötött dalésteleken az ó estendőből át-táncoltunk az újba.

Ha igaz az, hogy a mivel az új estendő napján foglalkozunk, az lesz foglalkozásunk az egész éven keresztül, úgy ez új estendőben a táncból kijutand elég. Ugyis ez manapság a legkeresettebb szórakozási csikk.

Mindenki táncolni akar — kezdve a táncszékelyék járó haramos orru legényektől — és élvét megszóló csipnáz sárgymakkó föl a magát törpévé mutatott demerálakú dandig. Néemelyek szerint ha nem így a tánczéli tudásban kumulálódnak a civilizáltok, de ennek egy feleletke.

E tudományágban nem járás uracs néemly ma mind annyit nyerni, mint egy ezer. Tánczest alakkal a békélt irókot megaplatint, népszerető tenki tánczest kelt zene- és dalésteleket összekötött, különben a legeszebb dal is soknak félben korvnyálkás . . .

Mily fényesen csófolja meg a tizenkilenc százados haladás a románk „nemo sorbus saltat“ arany mondatát! — De hogy a bevezetés túl hosszú ne legyen térjünk a tárgyra.

A dalésteleket hirdető ekköz hangzik: A zombori casinó-egyleti dalárdia Szilyveszter estén tánczest egybekötött daléstelet rendez, melyre a n. é. közönség stb. — Músortav:

1) Szellényfalvi, férfiak, szővegőrt írta Balogh Zoltán, szelvény Mosonyi M. — Dallama a szelvények világára vonatkozó az minden érzeni tudó s méltó hallgatott; majd édes éreztet költ a kedélyben, különösen hol az alig hallható panaszokot mint valami lidgy zeneiség zelynek alk meg öltönek; majd megzakoztat, hol a forrásnak és szaccatikként, földgőg, dorgálólag vagy huzatólag szólnak hozzánk a túlvilági szellemek.

2) Nemzeti zászló. Huber Károlytól. Dallama csupa tőr, huzatva felkötött. Gyárfás, honát szerető szívünk köll, hogy az isten mekkorát megajlája.

3) Nepfalúzer — Bieher Gyúrfás. Ez új szemteltségével ki a zombori dalárdának díszo, mindig idestérelt kell megemlékeznünk. A dalúzer ismert udvalokból áll: Huzad ez gyán, Budjóska a kedves román. Szeretlek. Az almasi falu végén.

4) Speiszettel, tréfá Zöllner Károlytól. E tréfás szöveg és dallama dráfa igen jól esett a közönségnek, mely a szellemek világából, — a harcmozgól, a magyarok szokásos sirva-vigadó hangulattól most egyzörre a tréfába vonattott bele, hogy mindent mint családifelelisen és kacagva . . .

5) Dalárdia indult. A gyönyörű dallama s kedves más templomban előadott darab mozgalma hozza a pieiny lábakat, melyek szép birtokosai tulajdonképpen azért jöttek, hogy tánczójának.

A dalárdának kijutott hosszas taposk után folyt a tánc. Előbb a ful, most a szem gyakorló hatalmát, a csak most futdondó szobából szobába átvándorolni, kik karból karba ropoktatja a boldogulatóit vágó tánczok nagygyűlési sorogában — folyt a táncz, itt a táncz, ezt a poharján felkötöztesed dal kíséretében egész az új haladásig. A hajnalnál megjött a bucsuzás tánczest tánczestől és viszont: majd kérszortások, meg forróbb újvi kívánatok, majd suttogva, majd nyugas pillantással; — hogy ezen udvalvadások mit jelentettek, s kindl monnek teljesülésbe, — e kényes kérdést majd a jövő Szilyveszter estéje lejt meg.

Ozmánli.

A norinbergi borbély.

(Folytatás.)

A borbély végre szóhoz jutott; és egész erejével kálta rá, megígervén, hogy fél ritgótól a hol csak alnarja borotválódania, dacára dr. Hellenig parancsnak. — E kitörés végre kevéssé visszavádo erejét és meg mindig reszketve felkelt; első gondja vala, magát a habórt (alárdának bizonyosságát) megszabodítani, miattal a kis ember a székbe visszasült, nevéstől múlt előja va.

A borbély munkészeközött, melyeket ellenséggel kiragadnia kellett, helyreállítás; lassuságával tőve, így erejét visszatérteszték jól huzgva; — végre kézfőveit elvágta, borotvokozást újonnan-kideltette, aztalkendők terite a különös vendég alá alá, s már

tására, velünk lap csere viszonya lépre, hogy ez által a jövő évben már havonként kétszer megjelenő lapunk ez irányú működésérőlők is tudomást szerezzenek, mi pedig általuk legynék értesítve az e téren megindult mozgalmakról: s kérjük arra is, hogy a felhívásnak becses lapjukban helyt adni sziveskedjenek.

Tájékoztatásul jónak látjuk megjegyezni, hogy nagyobbik mozgalmak megindítására az országos kisdudóv egylet kész a központtal alkalmas egységet kiállítani.

Budapest, 1878.

A kisdudóvelevöl orsz. egyletének választása.

A székesfehérvári orsz. kiállításról.

(Vége.)

9. A kiállítóknak a szokásos bejelentési ív megküldetik. A háza összes vasúti vonalain nyeredő szállítási árkeredvezmény a kiállítókkal annak idején közöltetni fog.

10. A térdféle a tárgyak bejelentésekor, a másik fele a tárgyak beküldésekor fizendő; és pedig a kiállításra rendelt termékek és azokban: 1. a) szabadon álló tér □ méterenként 4 ft, b) fal mellett egy folyó méterért 1 1/2 méter magasságig 2 ft; c) ugyanaz 1/2 méternél magasabb, a 2 frton kívül még 1 ft.

2. Folyósokon 1 folyó méter a) 1/2 méter magasságig 1 ft, b) annál magasabb még 50 kr.

3. Ideiglenes épületekben □ méter 2 ft.

4. Szabadtérben □ méter. 1 ft.

Asztalokat a bíróság díj nélkül ad, a kiállító csak az elfoglalt terseget fizeti, Kivánatra a bejelentő térbe árnyékok is készíttetnek.

11. A kiállítóknak jogukban áll, czégyük vagy nevük után azon bármilyen segédmunkások nevét felírni, kik a kiállított tárgyak készítésénél közltek.

12. A kiállítás 17 csoportra osztatik, a következő osztályozással:

1. Erdőtermények és félkészítmények — nehezob faipar.

2. Bányatermékek és félkészítmények — nehezob ércz-ipar. Nemkülönben fegy-, gyurma-, szgyag- és kő-ipar.

3. Mezőgazdasági termények és félkészítmények, kertipar.

4. Malom-ipar és élelmi czikkék.

5. Szesz-ipar, borok és egyéb szeszcs italok.

6. Fegy-, szővő-, ruhazati tárgyak.

7. Háztartási és butor-ipar.

8. Vas-épar.

9. Nemes ércz, nemes kő- és fém-ipar.

10. Bőr-, esont- és kausztikárgyarak.

11. Műpar- és zenészet tárgyak.

12. Közművelődési tárgyak, tanszerek, tudományi és gazdálkodási tárgyak.

13. Származási eszközök, iparos szerszámok és kő gépek.

14. Gépek, gőz-, víz- és léorőre.

15. Halászati, hajózási és vízépítészeti tárgyak.

16. Állattenyésztés, állat-kiállítás.

17. Régészeti tárgyak és műemlék-kiállítás.

18. Minden kiállítóknak joga van külön képviselőt tartani. Egyébiránt a kiállítás minden moztanzatóról a "Székesfehérvár" című lap, mint a kiállítás hivatalos közlönye gyors és hiteles tudósítást adand.

14 Az orsz. magyar ipar egyesület javaslatkép bírálási szabályokat dolgozott ki, a bírálási rendszer és a kiostandó érnek illeték ökmány tárgyakban.

15. A kiállítók e czek munkásai, valamint a rendezésnél közreműködő tagok állandó szabad-jegyget nyernek. — A látogató közözség részére érvényes 50 kr betemeti-jegy adatnak. Beigazolt munkások és 14 éven alul gyermekek ipartanúozók és szolgálatban levő katonák (ör-pertanúozók) félárú jegyeket nyernek. Ünne-péyes alkalmakra a bejéltű 1 ft.

16. A kiállítók, ha kötelezettségüknek eleget tettek, tartoznak tárgyak eltávolításáról a bejárás naptól számítandó 20 nap alatt intézködni, ezen túl el nem vitt tárgyak a kiállító terheire beraktározatnak.

17. A kiállított tárgyak tűz elleni biztosítását — a kiállító terhére — a végrehajtó bizottság eszközli.

Az 1878-ik évi székesfehérvári országos kiállítás végrehajtó bizottságának 1878-ik évi április hó 3-án tartott üléséből.

HIREK.

— *Imélt úr a tél.* Szeszélyes időjárásunk ismét téire fordult, szép hideg napjaink ismét jöttek hozzánk, melyet korcsolásokunk ugyancsak fel is használnak, hontak elégséges havat is, és most már ha időjárásunk így tartós lesz, a számmaltások is megvédődnek.

Folyó hó 4-én tartottat a "Nemzeti szálódában" a harmadik zárkörű táncszoros,

igen sikerült. A jókény résztvevők csak reggeli 6 órákor kezdődtek haza szállniok.

A bajai ipartársulat a "Bányai" termében február 2-án zárkörű táncgyűlémmel rendezte, mely sorjafelől így következtek:

— *A polg. öbölcsüegylet* jan. 5-én tartott közgyűlést új tisztikat választottat; és pedig: elnök: Császár Ferenc, alelök: Kazai János, pénztárnok: Görönczár Ferenc, jegyző: Szűcs Árpád, kasszár: Kőrösi Vidá Dániel. — *Az ipartársulat* f. hó 6-án tartotta közgyűlést. Új tisztikara: elnök: Leopold János, alelök: Pinter Ferenc, pénztárnok: Kraisi József. — *Erdeályi Gyula* titkár az azon indítványt, miszerint az ipartársulat a nyáron egy zárlószentesítési unnepejt tartson, lelkészesélt elfogadottat, Az előleges munkálatok megkezdésével a választmány bizatot meg, kiegészítve magát Bajai Peter, Bayer Károly, Grünstein, Langenbacher József és Nány Lajos urakkal.

— *Az Új Casinó* tisztújító közgyűlése ma jan. 12 én d. u. 3 órákor fog megtartani a casinó helyiségében.

— *Rendeléség a postában.* A postán érkező levelek és küldemények ugyanazon nyarunk rendelkeznek birtoknak ki, úgy hogy van eset ré, hogy csak 5-6 od napra későbbestnek az illetőknek. Ugy hisztük, hogy érdemes postamesterünknek erről nincs tudomása, és reménylünk, hogy megvala rögön fog segíteni e bajon, mely sok kárt és kellemetlenséget okozhat a felének.

— *Felső-Sat-Jedon* nagy igaztatók folynak a községt előjáróság, rom. c. plébános és a jegyző ellen, melyek oly terjedelmet öltöttek, hogy a nép felbuzulva meacsenélt is vitt a jegyző és plébánosok és az alkalommal minden alakjaikat be is vették. Hol marék a szolgábró?

— *Mátalósok tollhába.* Egy amerikai lap hozza a következő hírt: "Egy Teff nevű szegény siketnémra embert a napokban a robogó vonat elé-gazolt, hogy a helyszínen halva marék. Ehhez hasonló eset már egy év előtt is történt volt."

— *Magyarország és a nagyvilág* 52-ik számmal tartalam. Szeged: Khreidnán baska nagyvezér. — Elvoni. költ. (Balla János). — Kényesi ur. Elvölés. (Irtá: Nagy László). — Vágó. — A holt oroszán. — Palut. K. it. (Posa Lajos). — Fra Grgo Marties. (S. A.) — A bosnyák küldöttség hódolása fé felségéni. — Képek a kaszárnyából. II. A napos káplán. (Bródyi Gyula). A meszkől. Költ. (Z.) — Divatos karácsony. (F. J.) — Egy szgy magyar színész életéből. (Irtá: Balogh István). Folyt. — Vasárnapi levél. Levél és távira. (Porzó) — Színházak. (S. K.) — Különfélek. — Sakkfeladv. — Sző-rejtvény. Szerk. ézetek. Rajrok: Khreidnán baska nagyvezér. — A bosnyák küldöttség hódolása fé felségéni. — Fran Grgo Marties. — A holt oroszán. — Divatos karácson.

— *Szerencsétlen Szilyozster-éj.* A Kolozsvárol nem rég Budapestre költözött Dr. P. nyugalmozott katonasorvos Szilyozster estjéni, a mely alkalommal leánya eljegyzést is álték, épan midőn

kedzőben volt által habhá megbeszélolni, midőn a kis ember rá kiállta:

"Megállj!"

A borbély éremitve mint egy orvadás, rosszat sejtse, s rosszul érejtett féldszégek néhány lépést tett visszalele.

"Vigyázzon s ne vágja el torkomat," mondá az idegen érés hanggal.

"Az én mest-reszemnek szakáll és nem torok levágásában áll."

"Kétségkívöl, de én meg nem vagozó köteles az Ön szabásom himni; tehát vigyázzon, mondom; ha torkomat levágja, agyonvölöm, azaz az egész. Es kezét szobta evé, onnan pisztolyt hozott ki, megtöltözte, s a mellette lövé székre tette.

"Most kezdje, — folytatóta az idegen — és fontolja jól meg, ha államat csak egy kecsk megkarcolja, vagy ezen csak egy haját hágy, beverem fejt."

A szőrvöl feyver megpillantása meggyújtá a szegény borbély rémületét; teste reszesketét és ismét a szappany kezét hoztatott, mi most tizszer annyi idele került mint közönségesen; felt a borotválkozó az idegen állához közel venni, s utjonan is inkább a szappanyozásból fogott, minthogy azon vesző-vé jusson, hogy egy golyót kapjon fejébe; és ezen foglalkozás hasznos volt, mert ez jól alott keze bizatossá visszért. Az idegen nem szólá semmi, sőt inkább az esztelen kellemes esküvölésével által jó kedvet éreztet visszajonni, ugyan fityörözött, s jó kedvében a habot ajkairól a borbély arczába veté:

— — — Egy félóra folyt le möta a borbély el-

kezede előleges dolgával foglalkozni, mi a kis embernek tetsezőn látszott, mert korábban pánzsokla és méttet hosszarázók; tovább fityörözött és trízótt a borbély elégletlenségére, ki nem esékely akadályt állított már, a késsel ezen igen mozgó zseulten sédálantán. Már körülbelül három negyed óra óta kén be ezen furcsa ember állott, anélkül hogy munkája végele elháríthatna volna, mert a törpe mindig képte volna a szavak "csak szappanyozzon" szgyarom neveté a ajkáról, bár a borbély kész volt a kekenést végezni; az belátá, hogy ez első vonakodása büntetés, melyet a fenyegető pisztoly oly szornyévt tett.

Lehetetlen a borbély aggodalmát képzélni, azt vélte mintha varázserőben több varázslótól körülvölne volna, anélkül hogy hatalmukból kiszabadulhatna; ereje majdnem elhagyta; nem volt már semmi akarat, s teste minden mozgása, közvetlen ellenkezésében vála avval, a mit tenni akart; ha a szappanyozás meg-szánt, az örök "csak szappanyozzon" hangzót felvöl szánt, ha a késhez nyúlt is, ezen kiállítás által vissza lón tartva, ha pedig vonakodik borotválani, szégyényben fordót, hogy önmaga fog megborotválattani.

"Csak szappanyozzon" kiáltá az idegen örök hanggal, néjait vastag hajfűrűjébe merítve, és nevetés-ben felvölta sajátját, mely képs vála a telí holdat befalán.

"Nem bírok tovább!" rebegé újra a borbély, kezét fírárság és élygységmel lölt leeresztve.

"On nem bír tovább, öregem!" majd segítőnek rejtá a tit nyilj-n ebből a csodlatos szeszcs folyadék-ból, Mephistopheles (dr. Faust jó barátja) győgytálá-

ból. Est mondvá, k háza szobéból egy palack vörös szeszcselt, kidugdosálta és mielőtt a borbély észrevoite volna, kézszíveszté őt, annak felét megvöl. — "Most csak szappanyozzon" — szóla a törpe, nevetéstől majd elpukkadva.

A tett sebössége által a szegény borbélynak nem maradt ideje a dolgot megmondolni, s az eseket utjonan a szappannya mátya, folyatá mint azelőtt. — Az ivott által megmelegítve, új erőt érezt terjedni minden tagyában, míg a kis ember, fogait vesző-vé kiállta "csak szappanyozzon" — — — Ismét felóra folyt le, és éjjele közlekedé, a borbély végheütven munkáját folytatóta, ugy mint a törpe kibábsáét.

A szavak "csak szappanyozzon" folyvast hangzotnak ajkáról, melyeket a borbély közönségesen kétségbeeszt solhajal kiereszt.

Végre a sötéttség egy sűrű lón, hogy által látt eszetét és szappancsenésztjét; a lámpa miután fényét lenge szállítmálat (mint egy haladóké légtömény utóháza szíveté) elaludt.

A kályhában csak egy kis parázs marék, mely alig terjeszte egy kis melegséget és világságot; a szoba csak a hold halvány sugara által volt világítva. A borbély borzadás a sötétiségtől növekedett; keze alig bírta az eseket vezetni, mely vaktába nemelykor az idegen arcát látta, nemelykor elhábította. A sötéttség már igen sűrű lett a collegium toronyról egy gőlt tött, de az idegen semmi félt fátársodástól nem tudt. Örökke ismételt "csak szappanyozzon" — — —

(Vége köv.)

